

MIKÄ LUX-ELOKUVAPALKINTO ON?

Vuonna 2007 perustettu LUX-palkinto on Euroopan parlamentin vuosittain myöntämä elokuvapalkinto. Palkinnon tavoitteena on edistää julkista keskustelua EU:sta ja sen politiikoista ja tukea eurooppalaisten (yhteis) tuotantojen levitystä unionissa. Juuri levitys on eurooppalaisen elokuvan ongelma, jota kielimuuri vielä pahentaa. LUX palkinnolla pyritään korjaamaan tilannetta.

Palkinnon ansiosta suuren yleisön nähtäväksi on saatu eurooppalaisia elokuvia, kun palkinnolla on tuettu elokuvien tekstitystä ja levitystä. LUX palkinnon avulla Euroopan parlamentti edistää kulttuurista monimuotoisuutta ja auttaa rakentamaan siltoja eurooppalaisten välille.

MIKÄ LUX FILM DAYS TAPAHTUMA ON?

LUX FILM DAYS elokuvapäivillä esitetään syksyisin kolme LUX palkinnon loppukilpailuun päässyttä elokuvaa 24 kielellä 28 EU maassa. LUX FILM DAYS tapahtuma on osa LUX-elokuvapalkintoa, ja sitä varten kolme loppukilpailuelokuvaa tekstitetään Euroopan unionin 24 viralliselle kielelle. Tarkoituksena on tuoda eurooppalaisen elokuvan moninaisuus ja rikkaus mahdollisimman monen eurooppalaisen ulottuville sekä herättää keskustelua vuoden 2013 LUX-palkinnosta kilpailevien elokuvien esiin nostamista

aiheista. Elokuvien aiheet ovat yhteisiä meille kaikille, ne kertovat tarinoitamme, koskettavat tunteitamme ja käsittelevät meille kaikille tuttuja asioita.

MITEN ELOKUVAT VALITAAN?

Elokuvat valitsee elokuva-alan asiantuntijoista koostuva valintalautakunta. Sen valitsevat kolme elokuvaa ovat virallisia palkintoehdokkaita.

Voittajan valitsevat ja palkinnon myöntävät Euroopan parlamentin jäsenet, tänä vuonna 11. joulukuuta.

MIKÄ YLEISÖN SUOSIKKI ON?

Yleisöpalkinto annetaan yleisön suosikkielekuvalle tai -aiheelle. Voit äänestää suosikkiasi parlamentin verkkosivustolla, sivustolla luxprize.eu tai Facebookissa ja esittää kommenttisi. Yleisöäänestyksen tulos julkistetaan Karlovy Varyn kansainvälisillä elokuvafestivaaleilla kesä-heinäkuussa 2014. Tämä päättää yhden LUX-palkintokierroksen, jonka jälkeen käynnistyy uusi, kun julkistetaan vuoden 2014 kymmenen uutta LUX-palkintoehdokasta.

KATSELE,
KESKUSTELE
JA ÄÄNESTÄ

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

LUX FILM DAYS

KOLME ELOKUVAA | 24 KIELTÄ
28 EUROOPAN MAATA
WWW.LUXPRIZE.EU

MIELE

Ohjaaja: Valeria Golino
Alkuperämaa: Italy, France
Vuosi: 2013
Kesto: 100'
Rooleissa: Jasmine Trinca, Carlo Cecchi, Libero De Rienzo, Vinicio Marchioni, Iulia Forte
Tuottaja: Viola Prestieri, Riccardo Scamarcio, Anne-Dominique Toussaint, Raphael Berdugo
Tuotanto: Buena Onda, Les Films des Tournelles, Rai Cinema, Cité Films
Palkinnot: Cannes 2013, Un Certain Regard, Brussels Film Festival 2013, LUX Prize Official Selection Competition, Globi d'Oro 2013, Paras tulokas, Paras näyttelijä (Jasmine Trinca)

Synopsis

Irene elää yksinäistä ja eristäytynyttä elämää. Hänen salainen työnsä on auttaa parantumattomasti sairaita ihmisiä kuolemaan arvokkaasti antamalla heille lääkettä. Eräänä päivänä hän on toimittamassa uudelle "asiakkaalle" kuolettavan annoksen, mutta huomaa että mies onkin täysin terve. Irene päättää, että hän ei olisi vastuussa miehen itsemurhasta. Tästä alkaen Irene ja Grimaldi kietoutuvat tahtomattaan toisiinsa ja epätavalliseen suhteeseen, joka muuttaa Irenen koko loppuelämän.

THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN

Ohjaaja: Felix van Groenigen
Alkuperämaa: Belgium
Vuosi: 2012
Kesto: 110'
Rooleissa: Veerle Baetens, Johan Heldenbergh, Nell Cattrysse, Geert van Rampelberg, Nils de Caster.
Tuottaja: Dirk Impens
Tuottaja myös: Frans Van Gestel, Arnold Heslenfeld, Laurette Schillings
Tuotanto: Menuet Producties, Topkapi Films
Palkinnot: Berlinale 2013, Panorama Special Audience Award, CPH PIX 2013, LUX Prize 2013 Official Selection Competition, Tribeca Film Festival 2013

Synopsis

The Broken Circle Breakdown – elokuva kertoo Elisen ja Didierin rakkaustarinan. Elise pitää omaa tatuointipuotia, Didier soittaa banjoa bändissä. He rakastuvat ensisilmäyksellä, vaikka ovatkin hyvin erilaisia. Mies puhuu, nainen kuuntelee. Mies on ateisti, mutta kuitenkin naiivin romanttinen. Naisen kaulassa on tatuoitu risti mutta jalat ovat tukevasti maassa. Tyttären Maybellen syntymä täydentää heidän onnensa. Kuusi vuotta myöhemmin Maybelle sairastuu vakavasti. Didier ja Elise suhtautuvat sairauteen hyvin eri tavoin, mutta tytär ei jätä heille vaihtoehtoja. Heidän on yhdessä taisteltava hänen puolestaan.

THE SELFISH GIANT

Ohjaaja: Clio Barnard
Alkuperämaa: United Kingdom
Vuosi: 2013
Kesto: 93'
Rooleissa: Sean Gilder, Siobhan Finneran, Lorraine Ashbourne, Steve Evets, Elliott Tittensor, Conner Chapman, Shaun Thomas
Tuottaja: Tracy O'Riordan
Tuotanto: Moonspun Films, BFI Film Fund, FilmFour
Palkinnot: Cannes 2013, Directors' Fortnight, LUX Prize Official Selection Competition

Synopsis

Elokuva on nykysetu 13 – vuotiaasta Arborista ja hänen parhaasta ystävästään Swiftystä. Pojat on erotettu koulusta ja he ovat yhteisössään ulkopuolisia. Pojat tapaavat Kittenin, paikallisen romukauppiaan ja he alkavat keräämään romumetallia miehen hevosen ja kärryjen avulla. Swifty tulee luonnostaan toimeen hevosten kanssa ja Arborilla on bisnesälä ja sana hallussa, joten pojat muodostavat hyvän tiimin. Mutta Arborin alkaessa matkia Kitteniä hän muuttuu ahneeksi ja riistäväksi. Tämä johtaa traagisiin tapahtumiin, joka muuttaa heidän elämänsä peruuttamattomasti.

KOSKA elokuva liikuttaa tunteita. Koska kulttuuri avaa näkökulmia.

KOSKA elokuva ja kulttuuri auttavat meitä näkemään, mikä meille on yhteistä ja mikä meitä erottaa.

KOSKA Euroopan kansat ovat moninaisuudessaan yhtenäisiä ja EU on yhteinen tilamme.

Euroopan parlamentin järjestämän toisen LUX FILM DAYS tapahtuman ohjelmassa ovat Valeria Golinon **MIELE**, Felix van Groeningenin **THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN** ja Clio Barnardin **THE SELFISH GIANT**.

Yhdessä nämä kolme merkittävää elokuvaa ilmentävät eurooppalaisen elokuvan rikkautta, syvyyttä ja kauneutta. Kussakin elokuvassa käsitellään yhteiskunnallisia kysymyksiä realismin tai mielikuvituksen, kovuuden tai herkkyyden keinoin.

Kun olet katsonut elokuvat, osoitteessa luxprize.eu voit osallistua keskusteluun siitä, onko oikein helpottaa toisten tuskaa, kun ihmiset eivät voi päättää vapaasti elämästään tai kuolemastaan (MIELE), tai siitä, miten nuoret reagoivat, kun heidät suljetaan yhteiskunnan ja sen laitosten ulkopuolelle (THE SELFISH GIANT), tai siitä, miten traagiset tapahtumat saavat nuoren eurooppalaisen pariskunnan kyseenalaistamaan yhtäkkiä kaikki arvonsa (THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN).

28 EUROOPAN MAATA

BELGIQUE / BELGIË
BRUXELLES / BRUSSEL

БЪЛГАРИЯ
СОФИЯ

ČESKÁ REPUBLIKA
BRNO

DANMARK
KØBENHAVN

DEUTSCHLAND
BERLIN, KÖLN, MÜNCHEN

EESTI
TALLINN

ÉIRE / IRELAND
CORCAIGH / CORK

ΕΛΛΑΔΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ESPAÑA
BARCELONA, GIJON, LANZAROTE, SANTIAGO DE COMPOSTELA, SEGOVIA, SEVILLA

FRANCE
ANGOULÊME, MARSEILLE, STRASBOURG

HRVATSKA
ZAGREB

ITALIA
ROMA, BOLOGNA

ΚΥΠΡΟΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

LATVIJA
RĪGA

LIETUVA
VILNIUS, KAUNAS, PANEVĖŽYS

LUXEMBOURG / LUXEMBURG
LUXEMBOURG / LUXEMBURG

MAGYARORSZÁG
BUDAPEST

MALTA
VALLETTA

NEDERLAND
LEIDEN

ÖSTERREICH
WIEN

POLSKA
WARSAWA, WROCŁAW

PORTUGAL
LISBOA

ROMÂNIA
BUCUREȘTI

SLOVENIJA
LJUBLJANA

SLOVENSKO
BRATISLAVA

SUOMI / FINLAND
HELSINKI / HELSINGFORS

SVERIGE
STOCKHOLM

UNITED KINGDOM
LONDON, BELFAST, GLASGOW

KATSELE,
KESKUSTELE
JA ÄÄNESTÄ

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

ELOKUVAN SYNOPSIS

Miele-niminen nuori italialaisnainen matkustaa Meksikoon, jossa hän ostaa apteekista rasian Lamputalia, joka on oikeasti tarkoitettu sairaiden koirien lopettamiseen. Italiaan palattuun Miele alkaa kuitenkin käyttää tuotetta laittomasti, jotta kovista tuskista kärsivät sairaat henkilöt voisivat kuolla vapaaehtoisesti mahdollisimman ihmisarvoisesti.

Nuori nainen viettää täten kaksoiselämää läheisiltään salassa siihen asti, kunnes eräs herra Grimaldi, roomalainen insinööri, pyytää hänen palveluksiaan. Grimaldin reaktio yllättää Mieleksi itseään kutsuvan¹ odotukset ja saa hänet kyseenalaistamaan vakaumuksensa.

VALLITSEVA TEEMA

Eutanasia on Valeria Golinon elokuvan vallitseva teema, josta käydään usein ristiriitaista keskustelua monissa Euroopan maissa. Pieni osa Euroopan maista, kuten Belgia, Alankomaat ja Sveitsi, on laillistanut aktiivisen eutanasian tietyin ehdoin, mutta suurin osa muista maista pitää eutanasiaa murhana ja siten ehdottoman tuomittavana tekona.

Useissa maissa, kuten Norjassa, Suomessa, Ranskassa ja Espanjassa, sallitaan periaatteessa passiivinen eutanasia, toisin sanoen hoitojen lopettaminen potilaan vapaaehtoisesta pyynnöstä silloin, kun kuolema on väistämätön.

Muissa maissa, joissa vallitsee vahvat katoliset perinteet, kuten Italiassa, Puolassa, Portugalissa tai Kreikassa (ortodoksiset perinteet), eutanasia on sitä vastoin ehdottomasti kielletty. Italiassa, jonne elokuvan tapahtumat sijoittuvat, aktiivista eutanasiaa pidetään rikoksena, josta voi saada 5–16 vuotta vankeutta. Aiheesta käydään tästä huolimatta vilkasta keskustelua, johon Valeria Golinon elokuva ja hänen kannanottonsa tuovat ymmärrettävästi lisämausteensa.

Elokuvan sanoma ei kuitenkaan rajoitu pelkästään kannanottoon eutanasian sallimisen puolesta tai sitä vastaan. Miele-elokuva kertoo ainutkertaisen tarinan, jossa kuvataan juuri kuilua päähenkilön vakaumusten ja todellisuuden välillä, joka on väistämättä monisyisempi ja ristiriitaisempi ja joka tulee mullistamaan hänen vakaumuksensa. Vaikka Grimaldi onkin jo suhteellisen iäkäs, hän ilmoittaa heti alkuun olevansa terve mutta suunnittelevansa itsemurhaa vain koska on menettänyt kaiken elämänhalunsa. Grimaldin aiheet ovat täydellisessä ristiriidassa niiden sääntöjen kanssa, joita Irène (Mielen oikea nimi) aikoo

noudattaa: avustaa niitä, joiden kärsimyksiin tai vammoihin ei ole hoitokeinoja tai mahdollista helpotusta.

Vaikka nuori nainen rikkookin maansa lakia, hän noudattaa muita, enemmän tai vähemmän selkeitä sääntöjä, joilla on rajansa: Onko itsemurha hyväksyttävä silloin, kuten Grimaldi antaa ymmärtää, kun ihminen on menettänyt elämänhalunsa? Onko itsemurhassa avustaminen laillista? Tämä moraalinen vuoropuhelu on mukana nuoren naisen tietoisuuden heräämisessä: Grimaldin kanssa käymässään vuoropuhelussa nainen asettaa miehen näkemyksen vastakkain kaikkien niiden henkilöiden näkemysten kanssa, joita hän on auttanut kuolemaan kolmen viime vuoden aikana ja jotka oikeasti halusivat elää, mutta eivät kestäneet enää sitä, mitä joutuivat kokemaan.

Elokuvan keskeisenä teemana on siten jokaisen yhteiskunnan asettamista tai yksilön itse itselleen asettamista säännöistä. Kun Miele tajuaa, että hän on tahtomattaan rikkonut elintärkeänä pitämäänsä lakia, Irène ei pysty enää noudattamaan keskusteluissa käyttämiään yksinkertaisia sääntöjä (joiden mukaan tiettyjen sanojen, kuten ”näkemiin” tai ”haluaisitteko” käyttö oli kielletty, koska ne muistuttivat mahdollisesta tulevaisuudesta). Irène joutuu kohtaamaan myös apurinsa eli tukijansa reaktion ottaessaan esille Grimaldin tapauksen, jolloin tämä toteaa yksikantaan: ”Ei sääntöjä ole olemassa!” Selkeiden normien ja lakien puute osoittautuu kestävämmäksi nuorelle naiselle.

Elokuvassa pohditaan siten päähenkilön hapuilun kautta normeja, jotka vallitsevat länsimaissa, joissa yksikään laki ei voi välttyä demokraattiselta keskustelulta ja joissa yksikään ylin instanssi, traditio tai auktoriteetti (moraalinen, poliittinen tai muu) ei voi ulottua kaikkiin yksilöihin. Yleisesti hyväksytyyn normin puuttuminen sekä Irènen ja Grimaldin välinen vahva

mielipide-ero aiheuttavat samalla myös epävarmuutta tai jopa ahdistusta, joka voi olla monille sietämätöntä. Irène ei anna vanhukselle pienintäkään valinnan vapautta vaan päin vastoin yrittää taivutella häntä luopumaan kohtalokkaasta päätöksestään. Mies palauttaa lopulta unilääkepullon, mutta hänen äkillinen itsemurhansa elokuvan lopussa merkitsee myös nuoren naisen epäonnistumista yrityksessään tuoda muille esiin kaikkien henkilökohtaisimpia näkökantojaan ja vakaumuksiaan. Elokuvassa tähdenetään siten jokseenkin pessimistisesti perustavanlaatuista ja sitkeää ristiriitaa, joka voi vallita yksilöiden, kuten Irènen ja Grimaldin, välillä tai jopa perheiden sisällä, kuten perheessä, jossa sairaan veljen sisarta järkyttää syvästi veljen valinta. Ristiriita voi vallita myös Euroopan maiden välillä, sillä naapurimaat Sveitsi ja Italia (jotka mainitaan elokuvassa) noudattavat täysin erilaista politiikkaa eutanasian suhteen.

EKSISTENTIAALINEN KYSYMYKSI?

Riippumatta siitä, onko kuolemaisillaan olevien tai suurta kärsimystä kokevien ihmisten eutanasia oikeutettua vai ei, Grimaldin halu päättää päivänsä saa Irènen pohtimaan epäsuorasti koko olemassaolon merkitystä, insinöörin elämän, oman elämänsä ja ylipäättään kaikkien ihmisten elämän merkitystä. Miksi elää, kun kaikki toivo on mennyt, kun mikään ei tunnu enää miltään, vanhus pohtii itsekseen.

Irène ei ilmeisesti kykene esittämään todellisia vasta-argumentteja näihin kysymyksiin, ja hänen elämäänsä näyttää leimaavan jopa eräänlainen tyhjiys ja todellisen positiivisen elämäntarkoituksen puuttuminen. Hänen perhepiirissään on läsnä vain hänen isänsä, jolta hän salaa laittomat puuhansa, minkä

-1-

vuoksi nuorella naisella ei ole mahdollisuutta panostaa oikeaan työhön: Vaikka Irène toimii henkilökohtaisen etiikkansa mukaan, on vaikea ajatella, ettei voitontavoittelulla olisi mitään sijaa hänen toiminnassaan, kun otetaan huomioon, että Italiassa on muiden Etelä-Euroopan maiden tavoin korkea nuorisotyöttömyysaste². Grimaldin udellessa Irènen suunnitelmia ja tavoitteita, tämä mainitsee vain nykyiset toimensa mutta ei muita tulevaisuuden uranäkymiä.

Vaikka Irènellä on lisäksi rakkaussuhde kahteen erilaiseen mieheen, suhteista puuttuu intohimoa, ne perustuvat kaikenlaisiin valheisiin eivätkä ne lopulta tyydytä häntä. Yksikään suhteista ei näytä voivan päätyä perheen perustamiseen tai lapsen mahdolliseen syntymään. Kuva menneestä onnellisesta perhe-elämästä on kuitenkin näkyvästi läsnä, mutta vain muistoissa Irènen ollessa lapsi ja viettäessä talvilomaa isänsä ja tuolloin vielä elossa olleen äitinsä kanssa. Irènen elämästä puuttuu myös viiteryhmä, johon hän voisi kuulua ja joka voisi olla hänelle jonkinlaisena tukena.

Elokuvan ohjauksessa korostetaan ihmisten yksinäisyyttä kuvaamalla heitä usein läpi ruudun, ikkunaruidun tai ikkunan, jotka luovat esteen ja etäisyyttä etenkin Irèneen nähden. Samalla tavoin myös korvalappustereoista kuuluva musiikki eristää nuoren naisen, joka käyskentelee yksinään kadulla välinpitämättömien ihmisten joukossa.

Tämä silminnähtävä yksinäisyys johtuu epäilemättä individualismista, joka saa yhä enemmän jalansijaa länsimaissa yhteiskunnissa, joille on tunnusomaista juuri selkeiden poliittisten ja uskonnollisten ideologioiden tai yhteisöllistävien instituutioiden, kuten perheiden, ammattiliittojen tai koululaitoksen mureneminen³. Tästä johtuva yksilöllisen vapauden lisääntyminen tekee kuitenkin

yhä vaikeammaksi antaa tai löytää merkitys elämälle varsinkin, kun elämää koettelevat erilaiset kriisit, kuten Grimaldin päätöksestä aiheutuva kriisi.

Ainoa Irèneä innostava todellinen intohimo on intensiivinen urheilu, pyöräily ja etenkin meressä uiminen, mutta urheilu ei kuitenkaan ole varsinainen ratkaisu hänen kriisiinsä. Se, että nuori nainen harrastaa itsepintaisesti tätä yksinäistä lajia ja ui jäätävässä vedessä märkäpuku yllä, kertoo selvästi hänen psykologisesta panostuksestaan, ja hän löytääkin harrastuksestaan vastauksen ahdistukseensa (jota ei tuoda esille suoraan vaan se on nähtävissä eutanasiaa kuvaavissa kohtauksissa). Kyse on kuitenkin jälleen urheilulajista, jota harrastetaan yksinään ilman yhteyttä muihin ihmisiin.

Paradoksaalista kyllä, Irène yrittää luoda luottamukseen ja luopumiseen perustuvan aidon ihmissuhteen juuri Grimaldin kanssa häntä syvästi järkyttäneen nuoren vammautuneen miehen kuoleman jälkeen. Irène avautuu Grimaldille, jolle hän kertoo epävarmuudestaan puhkeamalla lopulta kyyneliin tämän syleilyssä. Insinöörin itsemurha, jota Irène ei voi estää, synnyttää nuorena naisessa olemassaolon tuskan, johon hän löytää kutienkin viimeisen, lähes taianomaisen ratkaisun Istanbulista, jossa hän vierailee Suleimanin moskeijassa. Grimaldin mainitsemien, ilmaparajan lennättämisen paperinpalan merkitys on selvästi jätetty katsojien vapaasti tulkittavaksi, mutta se on ilmeinen merkki toivosta maailmassa, jossa toivo on mennyt.

Michel Condé
Les Grignoux (Liège, Belgia)
<http://www.grignoux.be>

¹ Miele on italiaa ja tarkoittaa hunajaa.

² Alle 25-vuotiaiden nuorten työttömyys vuonna 2011 oli Italiassa ja Portugalissa 40 prosenttia, ja yli 50 prosenttia Espanjassa, Kreikassa ja Kroatianssa.

³ François Dubet, *Le Déclin de l'institution*, Pariisi, Seuil, 2002.

-2-

KESKUSTELUNAIHEITA

- *Miele/Irene*: Nuoren naisen maailma vaikuttaa alussa hyvin lokeroituneelta. Nämä kaksi periaatteessa erillistä maailmaa lähentyvät kuitenkin vähitellen toisiaan. Mitä syitä tälle asteittaiselle lähentymiselle voidaan esittää?
- Musiikilla on keskeinen rooli Miele-elokuvassa: se on mukana etenkin avustetun itsemurhan kohtauksissa. Musiikilla on tuki elokuvassa myös muita tehtäviä. Kuinka tärkeänä elokuvan roolihenkilöt pitävät musiikkia? Miksi musiikilla tuntuu olevan välttämätön rooli kuolevien saattohoidossa?

-3-

-4-